

Motion till riksdagen 2011/12:N236

av **Robert Halef (KD)**

Elmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av elmarknadens funktionssätt.

Motivering

De svenska elhandelspriserna sätts på en marknad. Det är det mest effektiva sättet att uppnå balans mellan utbud och efterfrågan. Andra prissättningsmodeller, där priset inte stiger när det blir knapphet i elsystemet, leder dels till att kunderna inte minskar sin konsumtion när det behövs, dels till att producenterna inte investerar i ny kapacitet. Samtidigt är konkurrenskraftiga elpriser en grundläggande förutsättning för den svenska elintensiva industrins möjligheter att hävda sig internationellt. Även för hushållen är förutsägbara och rimliga elpriser av utomordentlig betydelse för att klara hushållsekonomin med bibehållen levnadsstandard.

Elhandelspriset släpptes fritt i samband med avregleringen 1996. Det var ett klokt beslut i sig men mycket av den positiva effekten uteblev då staten vid det tillfället inte kunde eller ville öka tillförseln. Med fri prissättning och i det närmaste stopp för utökad elproduktion var det inte svårt att förutse att priset måste öka när efterfrågan steg. Och det gjorde den trots kraftiga energiskattehöjningar. I någon mån förbättrades läget av att vi successivt fick en nordisk elmarknad med flera aktörer. Utan importmöjligheter hade priserna stigit ännu mer under högkonjunktur.

Konkurrensen på elmarknaden kan förbättras. Arbetet måste intensifieras för en fri och öppen energimarknad med ökad konkurrens till nytta för kunderna. Prisbildningen och marknadens funktionssätt behöver hållas under kontinuerlig uppsikt av berörda myndigheter. Kontroll av nätmonopolen är i sammanhanget särskilt viktig men det gäller också att exempelvis hålla ögonen på om oligopolet på elmarknaden fungerar, och beivra exempelvis miss-

Fel! Okänt namn på

bruk av marknadsmakt. Att på nytt reglera elmarknaden vore dock skadligt för energiförsörjningen.

Systemet med utsläppsrätter har bidragit till att driva upp priset på el, eftersom de fossilbaserade kraftverken måste ha täckning för de utsläppsrätter de tvingas köpa. Den koldioxidfria vatten- och kärnkraften liksom exempelvis vind, sol och vågkraft gynnas av att priset går upp. Avsikten med utsläppsrätterna har just varit att göra det mindre lönsamt att producera el genom att bränna kol och olja eller gas och mer lönsamt att producera el utsläppsfritt. Vinsterna för redan avskrivna vattenkraftverk med mycket låga produktionskostnader blir därmed betydande. För dem som nu bygger vindkraftverk är de höga marknadspriserna, parade med stöd i form av elcertifikat, ofta en förutsättning för att investeringskalkylen ska gå ihop.

Att elpriserna varit särskilt höga under de senaste två kalla vintrarna förklaras främst av marknadsfaktorer. Torrår med extremt låga nivåer i vattenmagasinen samt att flera kärnreaktorer varit avställda i många veckor för uppgraderingar och reoveringar är de huvudsakliga förklaringarna. Efter torrår kommer våtår och skillnaderna mellan de två kan betyda 25 öre per kWh. När efterfrågan överstiger tillgången på el tvingas vi importera och då naturligtvis till högre priser.

Att den marknadsmässiga elprissättning som i dag tillämpas i grunden är korrekt och sund, innebär dock inte att marknads alla funktionssätt är optimala. Det finns behov av att fortsätta arbetet med att undersöka hur elpriserna kan nedbringas inom ramen för de marknadsekonomiska spelregler som är grunden för en sund ekonomi. En översyn av elmarknaden och dess funktionssätt bör därför göras. Målet måste vara att hitta vägar för att med ovan anförda marknadsekonomiska principer få stabila och för slutkunderna rimliga prisnivåer på el.

Stockholm den 28 september 2011

Robert Halef (KD)